Informatiebijeenkomst Omgevingsvisie

17 November 2026

Inhoud

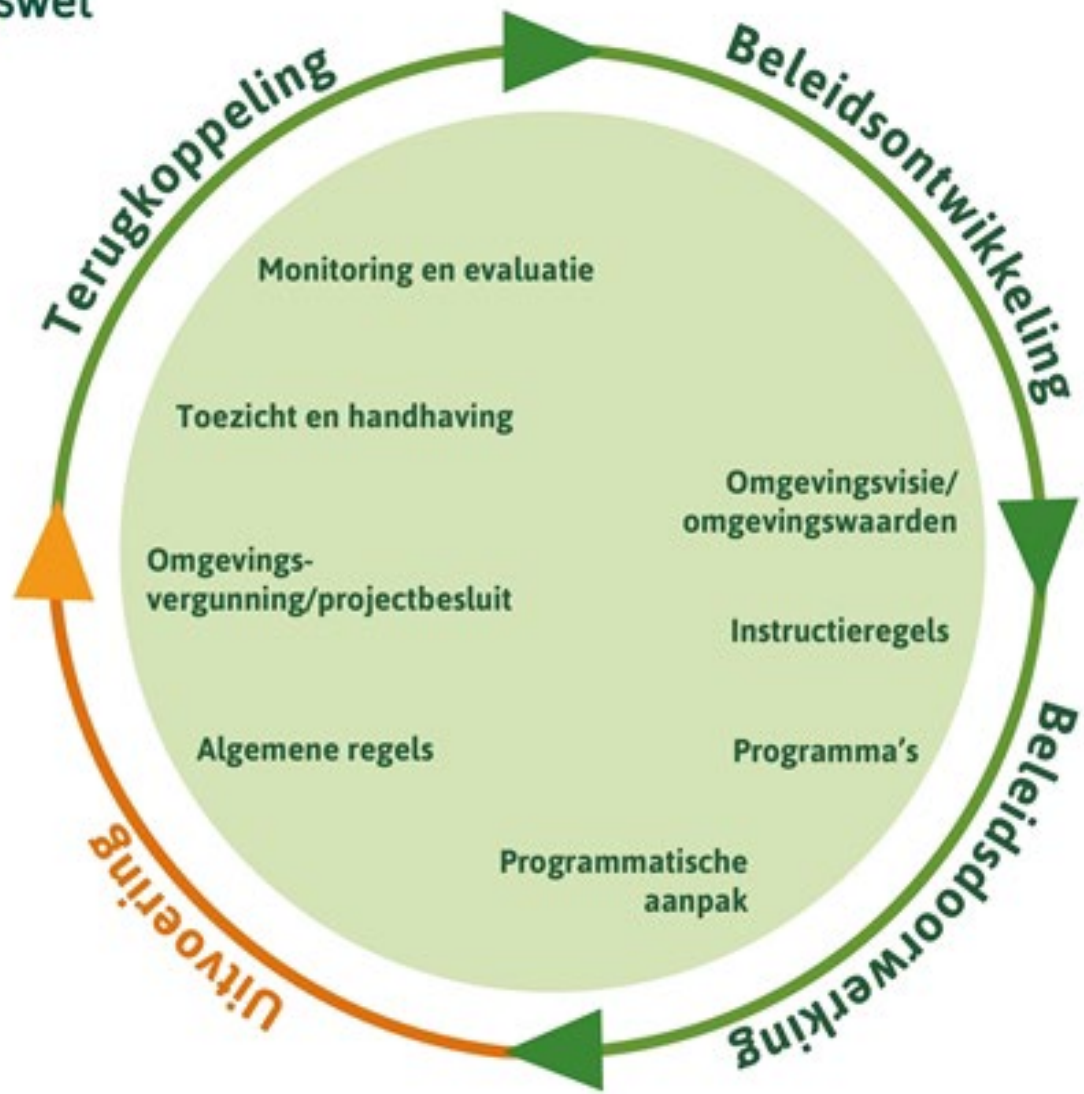
- Omgevingsvisie
- Programma's
- Omgevingsplan
- Omgevingsvergunning
- Strategisch Afwegingskader Openbare Ruimte

Van te voren stukken toegestuurd, welke vragen spelen er op voorhand?

Presentatie is ook naslagwerk

Aan de slag met de Omgevingswet

gemeente Kerkrade

Omgevingsvisie Kerkrade

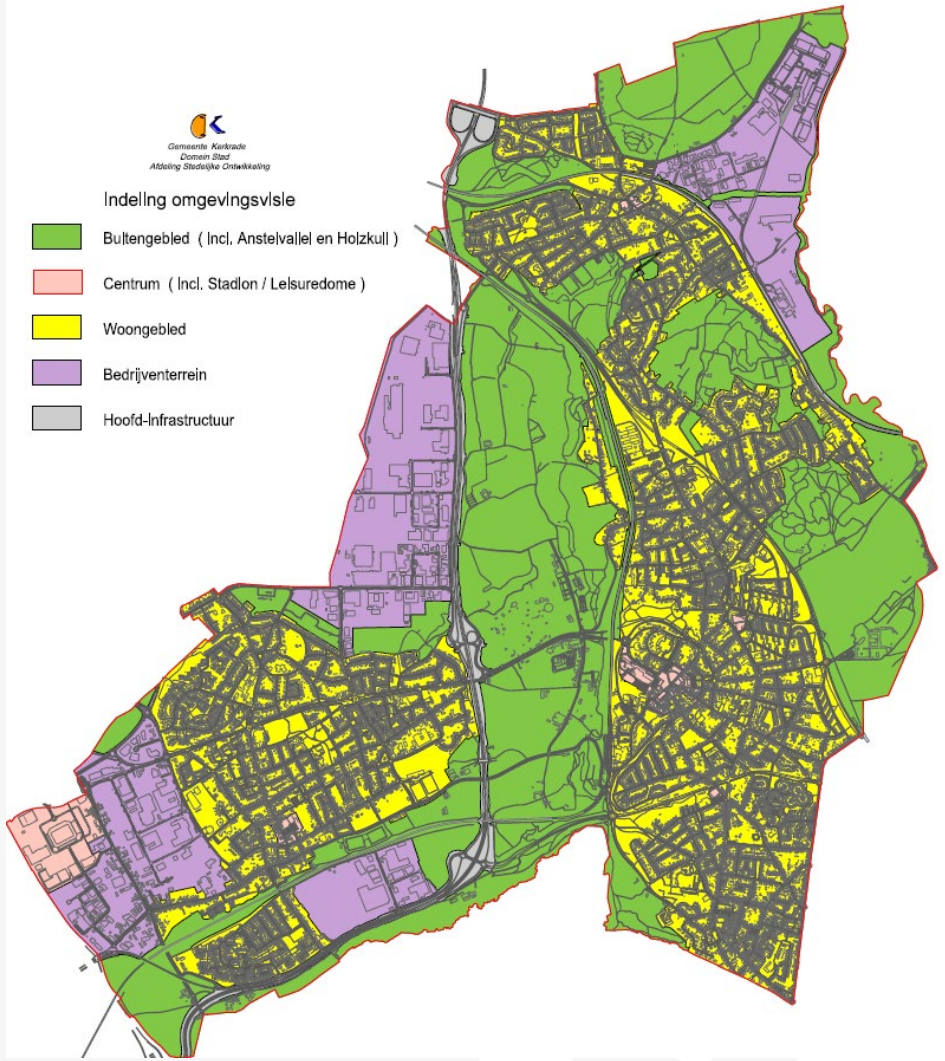
Verassend Kerkrade, ‘t sjunste óp de welt

Omgevingsvisie Kerkrade

- Integrale strategische beleidsstuk van de gemeente Kerkrade, gaat om de lange termijn tot 2050
  - Fysieke leefomgeving
  - Gezondheid, veiligheid en leefbaarheid

- Vastgesteld door de gemeenteraad op 4 november 2025. Bevoegdheid van de gemeenteraad.
- Uitvoering participatietraject heeft plaatsgevonden
- Korte opfrisser
- Video omgevingsvisie: Gemeente Kerkrade | Omgevingsvisie Kerkrade 2050 – YouTube

Gebiedsindeling Kerkrade

Meergeneratiestad

- Een goede stad voor 8 en 80 jarigen is goed voor iedereen
- Van krimpgedachte naar ‘Nieuw Narratief’ → na 2035 piek van de vergrijzing voorbij
- Nieuwbouw voor een hoger segment en afname van het aandeel sociale huur (nu 46%)
- Gezonde schoolomgevingen bieden een eerste kans om de gezondheid van kinderen te bevorderen.
- Voorkeursladder woningbouw
    - Buurtknooppunten, stationslocaties, historische linten, binnen bestaande woonbuurten, transformatie werkgebieden
    - Daarna pas uitleglocatie

Leefbare stad

- Het behouden en versterken van het huidige voorzieningenniveau door concentratie van voorzieningen in de centrumgebieden
- Centrumgebieden bereikbaar op 15 minuten fiets- of loopafstand
- Pleinen nu voornamelijk auto parkeren → omvormen tot groene ontmoetingsplekken
- Historische linten omvormen tot veilige fietsstraten waar de auto te gast is.

Werkende stad

- Elk bedrijventerrein heeft een eigen categorie:
  - Logistiek en zwaardere industrie: Dentgenbach Zuid en Willem Sophia
  - Kennisindustrie: Dentgenbach Noord en delen van Julia
  - Lokaal MKB: Spekholzerheide en Euregiopark
  - Sport en Leisure: Rodaboulevard
- Vergroenen en verbeteren van de bereikbaarheid van bedrijventerreinen (met name voor langzaam verkeer)
- Meer werkplekken per hectare
- Ruimte voor de energietransitie (denk aan batterijen)

Klimaatbestendige stad

- Beschermen van het kostbare buitengebied
- Transitie naar een natuurinclusieve en minder intensieve landbouw
- Versterken van de sponswerking (lokaal vasthouden en verwerken van hemelwater) tegen wateroverlast en droogte:
    - Inzetten op ontstening en vergoening in de woonbuurten
    - Meerdere buurten in Kerkrade hebben te maken met hoge hittestress
- Toepassen van de 3-30-300-regel en toewerken naar 20% minder verharding in 2050.

Monitoring Omgevingsvisie

Verhaallijn	Indicator	Meetmethode / Bron
Leefbare stad	% fietsgebruik t.o.v. autogebruik	Mobiliteitsmonitor, verkeersdata
	Gemiddelde afstand tot voorzieningen (in meters)	GIS-analyse, gemeentelijke data
	Geluid- en luchtkwaliteit (score Atlas Leefomgeving)	Atlas Leefomgeving / GezGezondeleefomgeving.nl
	Leefbaarheidsscore (Parkstadmonitor)	Parkstadmonitor.nl
Meergeneratie stad	% sociale huur / particuliere huur / koopwoningen	Woningvoorraadcijfers, BAG, CBS
	Aantal inwoners dat zich eenzaam voelt (%)	GGD Gezondheidsmonitor
	Aantal ontmoetingsplekken	Gemeentelijke inventarisatie
	Leefstijl: % overgewicht, % voldoende beweging, levensverwachting	GGD, VIE monitor
Werkende stad	Aantal arbeidsplaatsen	UWV, CBS, gemeente
	% leegstand op bedrijventerreinen	Gemeentelijke inventarisatie
	Arbeidsparticipatie, demografie (ontgroening, vergrijzing, migratie)	CBS, Parkstadmonitor
Klimaatbestendige stad	% panden voldoet aan 3-30-300 regel	Quickscan, GIS, veldonderzoek
	Gebieden met extreme hittestress	Klimaatatlas Parkstad
	% vergroening/verharding openbare ruimte	GIS, luchtfoto's, veldopname

Tenminste elke 4 jaar worden de cijfers gemonitord – grote schommelingen kunnen leiden tot aanpassing van het beleid

Programma's

Verplicht, thematisch of gebiedsgericht

Programma's

Wat is een programma?

- Een programma is een instrument waarmee de gemeente de ambities uit de omgevingsvisie vertaalt naar concrete doelen, maatregelen en activiteiten:
    - Verplichte programma's: zijn programma's die de wet voorschrijft, bijvoorbeeld het actieplan geluid en het Volkshuisvestelijk programma
    - Thematische programma's: richten zich op één onderwerp of aspect van de fysieke leefomgeving, zoals Groen, Economie, Mobiliteit, Water, Klimaatadaptatie of Cultuurhistorie.
    - Gebiedsgerichte programma's: richten zich op een afgebakend gebied zoals een wijk, buurt of landschappelijk gebied. Ze bundelen maatregelen van meerdere thema's tot één integrale uitvoeringsaanpak voor dat gebied.

- Belangrijke tussenstap tussen omgevingsvisie en omgevingsplan.

- Participatie bij programma's is een verplichting, verantwoordelijkheid van de gemeente en samenwerkende partijen.

Programma's in Kerkrade

Verplichte programma's	Thematische programma's	Gebiedsgerichte programma's
Actieplan Geluid (vastgesteld in 2024)	Groen, natuur en landschap (2026/2027)	Kerkrade-Oost (2026/2027)
Volkshuisvestelijk programma (2027)	Water en Klimaatadaptatie (2026/2027)	
	Ruimtelijke kwaliteit en cultuurhistorie (2027/2028)	
	<u>Duurzaamheid:</u> Warmteprogramma Programma Energiezekerheid Programma Energierechtvaardigheid Buurtuitvoeringsprogramma	
	Zullen in de toekomst meer programma's ontstaan: energietransitie, milieu, bedrijventerreinen, etc.	

Programma's

- Formele bevoegdheid van het College van Burgemeester en Wethouders.

- Per programma wordt bepaald hoe de gemeenteraad betrokken wordt, dit is mede afhankelijk van:
  - Is het programma opgenomen in de Omgevingsvisie?
  - Is het programma met name van uitvoerende aard of worden er in het programma nieuwe beleidsambities of keuzes vastgelegd?
  - Heeft het programma grote financiële consequenties die niet in de begroting zijn opgenomen.
  - Uiteindelijk is de raad altijd aan zet via een wijziging omgevingsplan of BOPA met adviesrecht

gemeente kerkrade

Omgevingsplan

Transitie tot 2032 en gebiedsontwikkelingen

Omgevingsplan

Waaruit bestaat het Omgevingsplan nu?

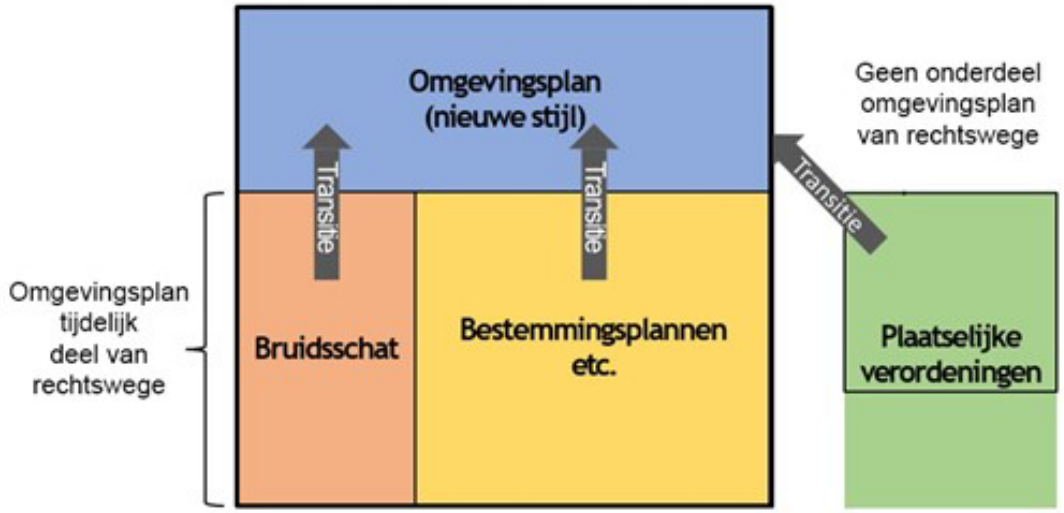
1. De Bruidsschat. Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn regels van het Rijk naar de gemeenten verhuist.
2. De gemeentelijke bestemmingsplannen (bestemmingsplannen, wijzigingsplannen en beheersverordeningen);
3. Lokale verordeningen

Omgevingsplan

Waaruit bestaat het Omgevingsplan in 2032?

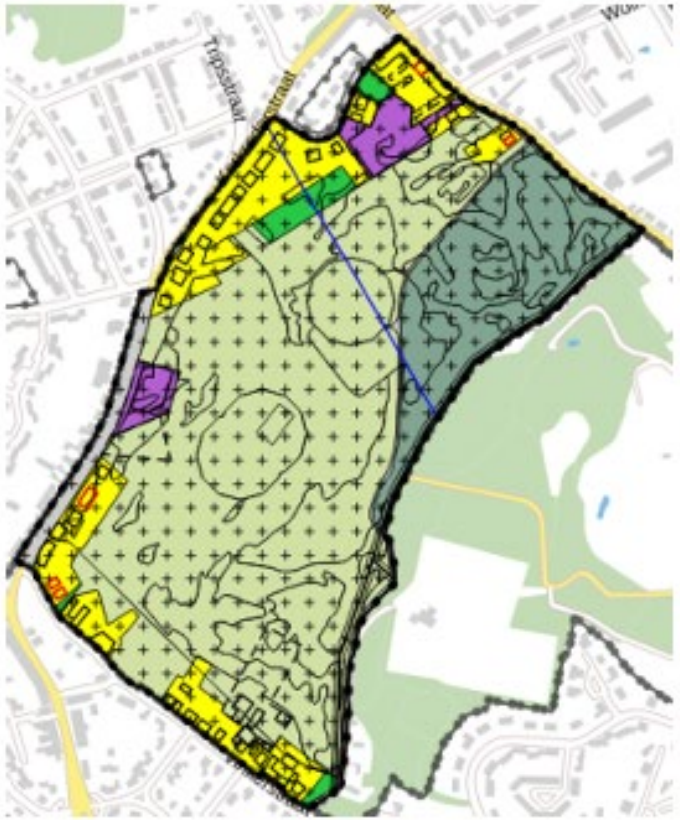
1. Het vervangen van de bruidsschatregels door definitieve regels die in vorm en inhoud passen bij de gemeentelijke situatie en ambities;
2. De inhoud van de gemeentelijke bestemmingsplannenplannen vernieuwen in het omgevingsplan;
3. De integratie van (delen van) verordeningen die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving in het omgevingsplan.

Vaststellen wijzigingen omgevingsplan is een bevoegdheid van de <u>Gemeenteraad.</u>

Één overkoepelend Omgevingsplan

Nu: **circa 20 bestemmingsplannen**

Toekomst: **1 overkoepelend Omgevingsplan**

Winkel openhouden

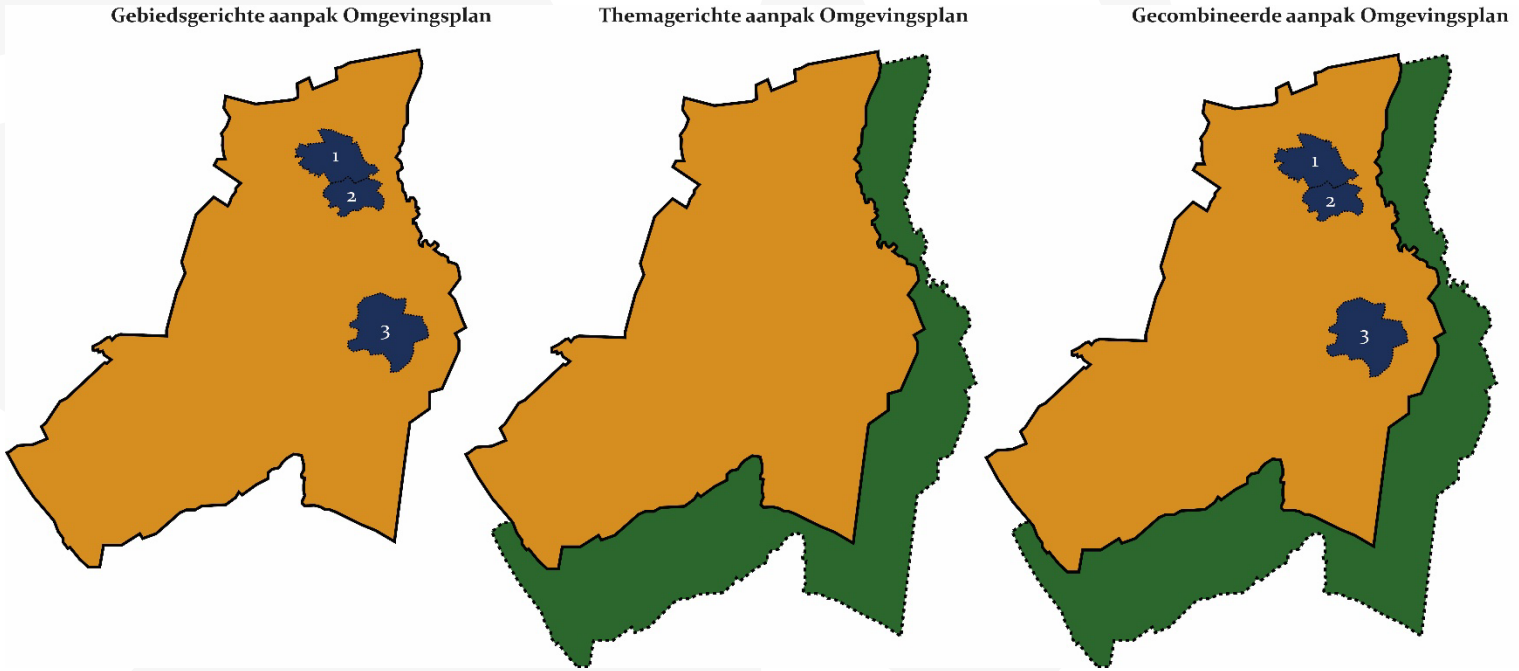
Gaat over het mogelijk maken van gebiedsontwikkelingen

- Gebiedsontwikkelingen via TAM-IMRO (per 01-01-2026 niet meer mogelijk)
    - Erpostraat/Holzstraat
    - Lückerheidekliniek
    - Locht 80
    - Nieuwstraat 93

- Gebiedsontwikkelingen via STOP/TPOD Een gebiedsontwikkeling via STOP/TPOD is het digitaal vastleggen van gemeentelijke regels en besluiten, zodat deze juridisch onderdeel worden van het omgevingsplan en voor iedereen raadpleegbaar zijn via het Omgevingsloket.
    - Kaffebergsweg
    - Vincent van Goghplein
    - Tuincentrum Peschen
    - Akerstraat/Carboonplein

Gefaseerde aanpak Omgevingsplan

- Gefaseerde aanpak
  - Thematische wijzigingen (op basis van thematische programma's)
  - Gebiedsgerichte uitwerkingen (bijv. Kerkrade-Oost)
  - Uitwerking gebiedstypen (bijv. werkgebieden en buitengebied)

Wijze van raadplegen

Van één compleet PDF-document naar een digitale publicatie.

- Voorheen: één PDF met plankaart, regels en motivering.
- Nu: de motivering blijft beschikbaar als PDF. De plankaart en juridisch bindende regels worden digitaal raadpleegbaar via Regels op de kaart.

Wat betekent dit voor raadsleden?

De manier waarop u de plannen bekijkt verandert: niet langer alles in één document, maar de kaart en regels digitaal raadplegen via een digitale viewer en Regels op de Kaart.

Oefening: Ontdek Regels op de Kaart!

1. Ga naar: https://omgevingswet.overheid.nl/home
2. Klik op ‘Regels op de kaart’.
3. Zoek op uw eigen woonadres.
4. Klik op ‘Documenten bekijken’.
5. Klik op ‘Regels’.
6. Vink het geldende bestemmingsplan aan
7. Bekijk de kaart en klik op ‘Plekinfo’ en ‘Regels’
8. Bekijk welke functie(s) en regels op het adres van toepassing zijn.
9. Open de bijbehorende regels en probeer te achterhalen wat er op uw adres wel en niet is toegestaan.

Delegatiebesluit

Doel: Omgevingsplan zo actueel mogelijk houden. Dit is vooral relevant wanneer de gemeente al beschikt over een geheel nieuw Omgevingsplan, elke eerste wijziging stelt de gemeenteraad vast (gebied of thema).

1. De bevoegdheid (als bedoeld in artikel 2.8 Omgevingswet) tot het verwerken van in afwijking van het omgevingsplan verleende omgevingsvergunningen in het nieuwe omgevingsplan te delegeren aan het college van burgemeester en wethouders.

2. De bevoegdheid (als bedoeld in artikel 2.8 Omgevingswet) tot het verwerken van vastgesteld beleid/beleidsregels in het nieuwe Omgevingsplan te delegeren aan het college van burgemeester en wethouders.

3. De bevoegdheid (als bedoeld in artikel 4.14 Omgevingswet) tot het nemen van een voorbereidingsbesluit te delegeren aan het college van burgemeester en wethouders.

4. De bevoegdheid (als bedoeld in artikel 2.8 Omgevingswet) tot wijzigingen van administratieve aard van het Omgevingsplan te delegeren aan het college van burgemeester en wethouders.

5. De bevoegdheid (als bedoeld in artikel 2.8 Omgevingswet) tot wijzigingen die noodzakelijk zijn vanwege gewijzigde hogere wet- of regelgeving van het Omgevingsplan te delegeren aan het college van burgemeester en wethouders.

6. De bevoegdheid (als bedoeld in artikel 2.8 Omgevingswet) tot wijzigingen in de artikelsgewijze toelichting van het Omgevingsplan te delegeren aan het college van burgemeester en wethouders.

Participatie Omgevingsplan

Situatie A – de gemeente neemt zelf het initiatief

Bijvoorbeeld wanneer de gemeente het omgevingsplan wijzigt om nieuwe beleidsregels, gebiedsontwikkelingen of gemeentelijke ambities juridisch te verankeren.

In dit geval is de gemeente volledig verantwoordelijk voor participatie (organiseren, verwerken en verantwoorden van participatie)

Situatie B – een initiatiefnemer vraagt om een wijziging van het omgevingsplan

Bijvoorbeeld een projectontwikkelaar die een woningbouwontwikkeling mogelijk wil maken die niet binnen de bestaande regels past.

In dit geval is de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk voor het organiseren en uitvoeren van participatie, de gemeente kan hier wel bij ondersteunen en afspraken maken op welke wijze participatie moet worden uitgevoerd. De gemeente neemt dit mee in de formele besluitvorming.

Rol van de raad Omgevingsplan

2026 t/m 2027 – Gebiedsontwikkelingen mogelijk maken

- Ruimte bieden aan nieuwe gebiedsontwikkelingen en woningbouwinitiatieven via een wijziging omgevingsplan.

2027-2032 – opbouwen samenhangend Omgevingsplan

- Nieuwe gemeentebrede thema's juridisch verankeren, zoals klimaatadaptatie en ruimtelijke kwaliteit
- Gebiedsgerichte uitwerkingen vertalen naar juridische regels.

Omgevingsvergunning

BOPA

Omgevingsvergunning

Een **omgevingsvergunning** is een algemene vergunning voor activiteiten in de fysieke leefomgeving (bouwen, slopen, kappen etc.). Een **Buitenplanse Omgevingsplan Activiteit (BOPA)** is een specifiek type omgevingsvergunning waarmee toestemming wordt gegeven om af te wijken van het omgevingsplan.

Een BOPA is gericht op één ontwikkeling en geeft toestemming voor een concreet initiatief. Het wijzigt de juridische regels van het Omgevingsplan niet.

BOPA's moeten uiteindelijk worden vertaald in het nieuwe samenhangende Omgevingsplan.

Wat is ETFAL?

ETFAL: *Evenwichte Toedeling van Functies aan Locaties*, eerder bekend als '*een goede ruimtelijke ordening*'

Bij het opstellen van een omgevingsplan of een BOPA moet de gemeente afwegen welke functies waar het best passen: wonen, werken, groen, water, landbouw, voorzieningen en andere. Het gaat om een goede balans tussen verschillende belangen op een bepaalde plek.

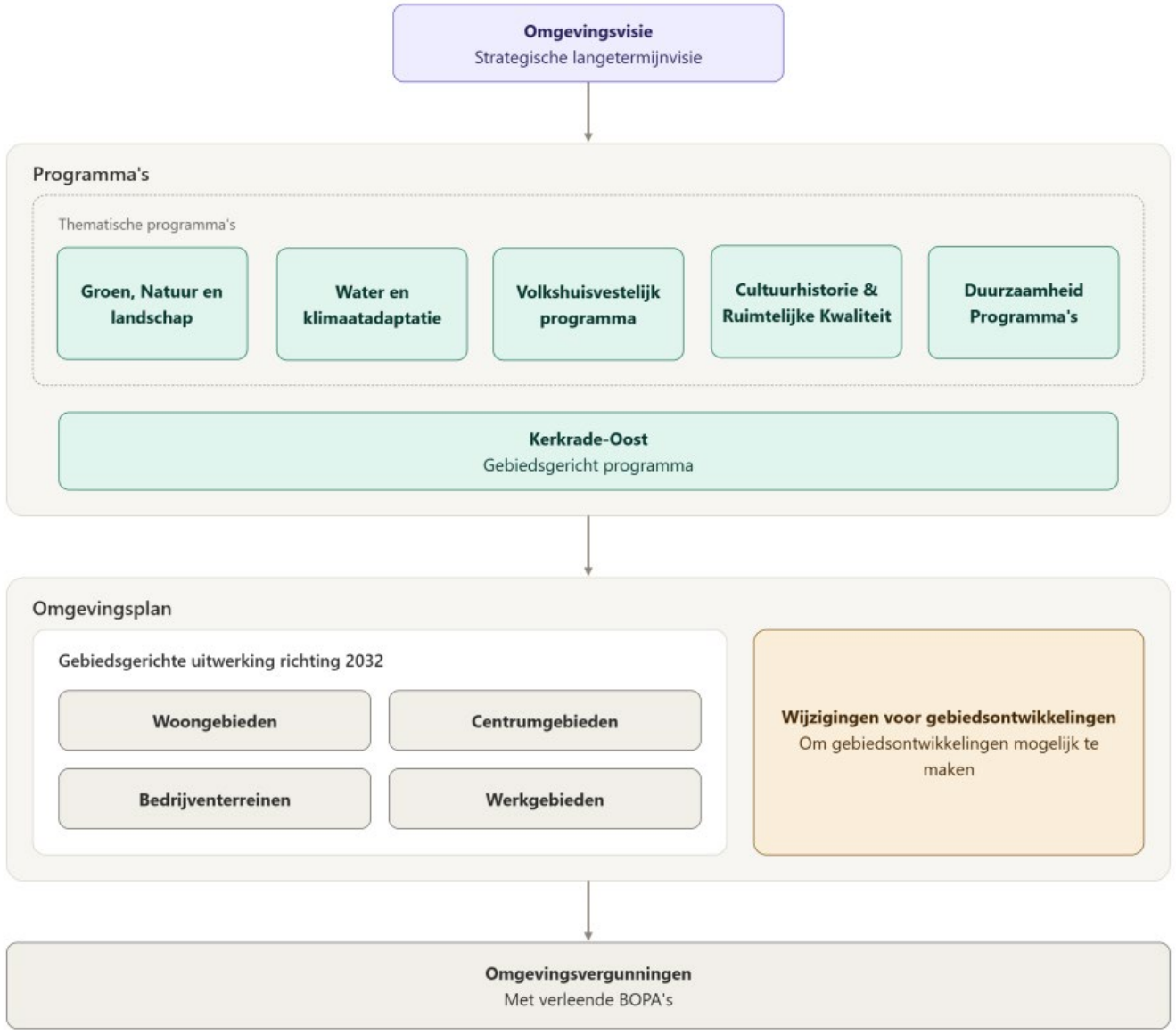
In een ruimtelijke onderbouwing wordt ETFAL gemotiveerd, de motivering van ETFAL is telkens maatwerk per initiatief/situatie.

Adviesrecht en Participatieplicht

No.	Categorie van gevallen	Bindend adviesrecht van de raad	Participatieplicht
1.	Omgevingsvergunningen, opgesomd in artikel 10.24 van het Omgevingsbesluit.	√	√
2.	Energietransitie: Het opwekken van (duurzame) energie: 1. Windturbines 2. Zonnepanelenvelden (grondopstelling): met een oppervlakte groter dan 50m². Hiervoor geldt een uitzondering op bedrijventerreinen[1].	√	√
3.	Wonen: 1. Binnenstedelijk: het realiseren van nieuw (en permanent) te bouwen woningen die zorgen voor een toevoeging van 50 of meer woningen. 2. Buitengebied: het realiseren van nieuw (en permanent) te bouwen woningen die zorgen voor een toevoeging van 1 of meer woningen.	√	√
4.	Infrastructurele projecten: het aanleggen en bouwen van bovenlokale infrastructurele werken[2].	√	√
5.	Middenspanningsstation (transportverdeelstation of regelstation) met een gebouwoppervlakte groter dan 50m² en een hoogte van 3,5 meter of hoger.		√
6.	De nieuwbouw en/of wijziging van functie/gebruik van permanente maatschappelijke voorzieningen: scholen (of Integraal Kind Centrum), gezondheidszorgfuncties en gemeenschapshuizen, met een bruto vloeroppervlak (BVO) van 2000m² of meer[3].	√	√
7.	Het nieuwbouwen van solitaire bouwwerken hoger dan 8 meter met een grote impact op de omgeving, zoals reclamemasten. Dit geldt niet voor een antenne-installatie of zendmast[4].		√

Samenvattend

Overzicht kerninstrumenten

Overzicht rollen

In het kort: de raad stelt de kaders en de regels vast (visie en omgevingsplan), het college werkt en voert ze uit (programma's, vergunningen en handhaving)

Instrument	Gemeenteraad	College van B&W
Omgevingsvisie	Stelt vast en monitort. Bepaalt de lange termijnkoers.	Bereidt voor en legt ter vaststelling voor aan de raad.
Programma's	Stelt kaders via de omgevingsvisie en bepaalt financiën via de begroting.	Stelt vast en voert de programma's uit.
Omgevingsplan	Stelt vast en wijzigt. Kan wijzigingsbevoegdheden delegeren aan het college.	Bereidt voor. Wijzigt alleen binnen de door de raad gegeven delegatie.
Omgevingsvergunning	Alleen bij een BOPA, wanneer de raad hiervoor adviesrecht heeft vastgesteld.	Beslist op aanvragen en handhaaft.

Korte pauze

Daarna verder met werksessie motie Strategisch Afwegingskader Openbare Ruimte

Motie Strategisch Afwegingskader Openbare Ruimte

Casussen en relatie ETFAL

Inhoud motie

Constaterende dat:

- De Omgevingsvisie een eerste richting aan beoogt te geven voor het Kerkrade van de toekomst met de vier verhaallijnen leefbare stad, werkende stad, meergeneratiestad en de klimaatbestendige stad;
- Conform ontwerpbesluit de invoering van de Omgevingswet de reikwijdte voor belangenafweging bij nieuwe plannen en ontwikkelingen verbreedt ten opzichte van de oude wet- en regelgeving;
- Afwegingen rondom de fysieke leefomgeving altijd in samenhang moeten worden beoordeeld in het licht van de te behalen doelen uit de Omgevingsvisie;
- Aansluitend op de definitieve vaststelling van de omgevingsvisie een afwegingskader de logische volgende stap is om de schaarse ruimte integraal te kunnen wegen bij plannen, programma's en projecten;

Overwegende dat:

- De verhaallijnen zoals in de omgevingsvisie omschreven mogelijk, zoals ook beschreven in hoofdstuk 3.5, met elkaar conflicteren en er nu geen afwegingskader is waarin de diverse belangen structureel in plaats van ad hoc gewogen worden.
- Met het vaststellen van de omgevingsvisie Kerkrade 2050 een nieuwe fase van start gaat waarbij programma's verder worden uitgewerkt.
- een Afwegingskader Openbare Ruimte (AOR) een geschikt instrument is om de verdere uitwerking van programma's te ondersteunen met duidelijke keuzes tussen parkeren, verkeersveiligheid, openbaar groen, spelen/bewegen en logistiek, en daarnaast altijd met ruimte voor maatwerk.

Inhoud motie

- De motie is zeer begrijpelijk en we onderschrijven het belang ervan.

- De druk op de openbare ruimte neemt steeds verder toe door verschillende ruimteclaims. Ieder beleidsthema legt zijn eigen beslag op de openbare ruimte, waardoor belangen elkaar steeds vaker raken en met elkaar kunnen concurreren.

Maar niet elke locatie, plangebied en gebiedstype vragen om dezelfde afweging!

Woongebieden

- Groene leefomgeving – tegengaan van hittestress en wateroverlast?
- Voldoende parkeergelegenheid – mogelijkheid op eigen terrein?
- Speel- en ontmoetingsplekken – beschikbare ruimte en welke doelgroepen wonen er?
- Aantrekkelijke woonomgeving met kwaliteit en leefbaarheid - veilige routes en overzichtelijke straten?
- Beide woongebieden vragen om een andere afweging

Centrumgebieden

- Welke functies zijn van belang - winkels, wonen, horeca, ontmoeten/verblijven, evenementen vs retail en sport
- Ruimte voor mobiliteit: voetgangers, looproutes, fietsers, OV, parkeren, bevoorrading
- Ruimte voor economie: terrassen, evenementen, winkels
- Ruimte voor groen, bomen en water
- Beide centrumgebieden vragen om een andere focus

Werkgebieden

- Ruimte voor bedrijfsactiviteiten, uitbreidingsmogelijkheden, laden en lossen en logistieke bewegingen.
- Vergroening van bedrijfslocaties, klimaatadaptatie, landschappelijke verbindingen en biodiversiteit
- Energietransitie: ruimte voor energie-infrastructuur en lokale opwekking (zonne-energie)
- Welzijn en gezondheid: milieucategorieën, fietsverbindingen en gezonde werkomgeving
- Elk werkgebied vraagt om een andere afweging

Landschappelijk raamwerk

- Groen en natuur: versterken van biodiversiteit, ecologische verbindingen, natuurontwikkeling en bescherming van bestaande landschapselementen.
- Water en klimaatadaptatie: ruimte voor waterberging en beekherstel.
- Recreatie en gezondheid: wandel- en fietsroutes en recreatieve voorzieningen.
- Landbouw: ruimte voor minder intensieve vorm van landbouw.
- Landschappelijke kwaliteit: behoud en versterking van cultuurhistorische elementen, uitzichten en landschappelijke structuren.
- Niet elk buitengebied vraagt om dezelfde afweging

Motie SAO

Verhaallijn / WISE-principe	Indicatoren	Score indicator (1-5)	Gebiedstype – bepaalt, afhankelijk van de ligging, de dominante verhaallijn	Score per verhaallijn
Meergeneratie Stad *Wellbeing*	Draagt bij aan een evenwichtige woningvoorraad en een hogere woonkwaliteit		Woongebied – Meergeneratiestad dominante verhaallijn 125% (x 1.25)	
	Draagt bij aan het verminderen van eenzaamheid onder inwoners			
	Draagt bij aan de realisatie of versterking van ontmoetingsplekken			
	Draagt bij aan een gezonde fysieke leefomgeving			
Leefbare stad *Inclusivity*	Draagt bij aan een toename van lopen en fietsen		Woongebied – leefbare stad 100% (x 1.0)	
	Draagt bij aan een afname van de gemiddelde afstand tot voorzieningen			
	Draagt bij aan de vermindering van milieuoverlast (geluid, geur, lucht, externe veiligheid etc.)			
	Draagt bij aan een veilige en leefbare fysieke leefomgeving (waaronder verkeersveiligheid, parkeervoorzieningen en kwaliteit van de openbare ruimte)			
Klimaatbestendige Stad *Sustainability*	Draagt bij aan het realiseren van de 3-30-300 regel		Woongebied – klimaatbestendige stad 100% (x 1.0)	
	Draagt bij aan de afname van hittestress en wateroverlast (sponswerking)			
	Draagt bij aan een toename van groen en een afname van verharding			
	Draagt bij aan de energietransitie en vermindering van CO_2-uitstoot			
Werkende stad *Economic*	Draagt bij aan de groei van werkgelegenheid en het aantal arbeidsplaatsen		Woongebied – werkende stad 100% (x 1.0)	
	Draagt bij aan het verminderen van leegstand van bedrijventerreinen of commerciële panden in andere gebieden			
	Draagt bij aan het vergroten van de arbeidsparticipatie			
	Draagt bij aan een toekomstbestendige (netcongestie) en duurzame economie			

Welke mogelijkheden bieden de kerninstrumenten Omgevingswet?

1. De Omgevingsvisie, met haar vier verhaallijnen, vormt het strategische afwegingskader voor de inrichting en ontwikkeling van de openbare ruimte.

2. ETFAL (Evenwichtige Toedeling van Functies aan Locaties) vormt het wettelijke afwegingskader vanuit de Omgevingswet.

3. De op te stellen omgevingsprogramma's bieden meer inzicht en richting in de verschillende ruimteclaims, de onderlinge samenhang en de gevolgen van gemaakte keuzes.
    - De programma's zijn nog niet gereed

4. Gezien de diversiteit aan locaties, plangebieden en gebiedstypen is het lastig om met één generiek afwegingskader te bepalen welke belangen wanneer prevaleren. Iedere locatie en situatie vraagt om maatwerk, waarbij de specifieke kenmerken, opgaven en ambities van het gebied bepalend zijn.